

ชุมชนเกาะปันหยีภายใต้กระแสการท่องเที่ยว

กำไล จินดาพล

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษา พัฒนาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ตลอดจนการปรับตัวของชุมชนเกาะปันหยีภายหลังจากมีส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยรัฐ และเพื่อศึกษาผลกระทบในด้านต่างๆ รวมถึงศึกษาศักยภาพของชุมชน ในการดำรงอยู่ของชุมชนภายใต้กระแสการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ศึกษาจากชุมชนเกาะปันหยี โดยศึกษาจากเอกสารและเครื่องมือภาคสนาม การสัมภาษณ์ และการสังเกตในพื้นที่

ผลของการศึกษาพบว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนเกาะปันหยีโดยการพัฒนาการท่องเที่ยวของภาครัฐที่มีการประกาศพื้นที่ชุมชนให้เป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ เพื่อทำการอนุรักษ์และส่งเสริมการท่องเที่ยว ก่อนการท่องเที่ยวจะเข้าไปเดิมชุมชนที่มีวิถีชีวิตที่พึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติใกล้ตัวเพื่อการอยู่รอด และคนในชุมชนก็อยู่อย่างเรียบง่ายที่พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีรูปแบบเอกลักษณ์ประเพณีวัฒนธรรมที่เคร่งครัดในศาสนา เชื้อพืงผู้นำที่เป็นผู้นำทางศาสนา แต่เมื่อมีการท่องเที่ยวเข้าไป รูปแบบชุมชนได้ปรับเปลี่ยนในด้านสังคมและวัฒนธรรมรวมถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เข้ามาพร้อมกับการท่องเที่ยว โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจของชุมชนได้ปรับเปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิงโดยคนกลุ่มใหญ่ได้เปลี่ยนจากชาวประมง ไปเป็นแม่ค้า หรือเปลี่ยนเรือหาปลาไปเป็นเรือรับส่งนักท่องเที่ยว โดยคนกลุ่มนี้มีวิถีชีวิตแบบคนเมือง มีเพียงกลุ่มคนส่วนน้อยที่ยังยึดอาชีพดั้งเดิม และยังคงมีวิถีชีวิตแบบเดิม หลังจากการท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชน ความเป็นชุมชนยังคงอยู่แต่ในด้านความสัมพันธ์และในด้านวัฒนธรรมท้องถิ่นรวมไปถึงกิจกรรมทางศาสนาลดความเข้มข้นลงไป ชีวิตแบบใหม่ทุกคนมุ่งในเรื่องประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวและผลกระทบที่ชุมชนเกาะปันหยีได้รับ หากมองในประเด็นของศักยภาพชุมชนแล้ว ยังพบว่าชุมชนยังไม่มีความพร้อมที่จะพัฒนาให้ยั่งยืนและเข้มแข็งได้ ยังจะต้องมีการพัฒนาในทุกๆ ด้าน และภายหลังจากการเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติเมื่อปลายปี 2547 ได้ส่งผลกระทบการการท่องเที่ยวในแถบอันดามันและรวมไปถึงเกาะปันหยีที่ได้รับผลกระทบเช่นกัน ทำให้กลุ่มคนที่เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจและมีชีวิตความเป็นอยู่แบบคนเมืองจะต้องกลับมาคิดทบทวนใหม่ว่าอาชีพและความเป็นอยู่ของตนและครอบครัวนั้นเป็นสิ่งที่มั่นคงถาวรหรือไม่และใช้ตัวตนที่แท้จริงของตนเองหรือเปล่า

การที่ภาครัฐได้เล็งเห็นความสำคัญในการที่จะพัฒนาชุมชนอื่นๆ ให้กลายเป็นเมืองท่องเที่ยวภาครัฐ น่าจะศึกษาถึงศักยภาพของชุมชนนั้นๆ ก่อนว่ามีความพร้อมและมีศักยภาพพอที่จะมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือเปล่า และจะมีทิศทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นอย่างไร โดยควรมีการร่วมมือกันระหว่างทุกฝ่ายในชุมชนเพื่อหามาตรการที่เหมาะสมส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นฝ่ายรัฐ เอกชน หรือประชาชนในพื้นที่ และควรมีการส่งเสริมการอนุรักษ์วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นเอกลักษณ์ของชุมชนเกาะปันหยีเอง